

zákon nerozlišuje, za jakým účelem byl příkaz ke koupi cenných papírů bankéři udělen, a není proto důvodu omezovati přípustnost a účinnost zmocnění k libovolné dispozici na případy, které má na mysli první soud. S tohoto hlediska bylo nutno zjistiti, zda v případě, o němž jde, bylo zmocnění ve smyslu § 8 (§ 3) zákona č. 241/1924 Sb. z. a n. platně uděleno. Tomu by nebyla na překážku zjištěná skutečnost, že O. v létě 1929 žádala A., aby jí papíry vydal, a že jí to obžalovaný slíbil, neboť zmocněním ve smyslu § 8 (§ 3) zákona č. 241/1924 Sb. z. a n. není dotčena bankéřova povinnost, aby příkazovateli na požádání nebo za smluvných podmínek vydal, byť i ne tytéž cenné papíry, ale cenné papíry téhož druhu ve stejném množství. Ovšem není ani vyloučeno, že zmocňovací prohlášení, bylo-li platně učiněno, bylo O-ovou později odvoláno. Aby bylo lze věc po této stránce posouditi, bylo by nutno blíže zjistiti okolnosti, za nichž došlo k tomu, že O. žádala vydání papírů a obžalovaný to slíbil. Bylo-li původní zmocňovací prohlášení později odvoláno, bylo by třeba dalšího zjištění, zda k závadnému jednání obžalovaného došlo až potom.

V uvedených směrech spočívá výrok odsuzující obžalovaného A. pro zločin zpronevěry podle § 183 tr. z. jednak na nedostatečném probrání věci po stránce skutkové (č. 5 § 281 tr. ř.), jednak na nesprávném výkladu a použití zákona [č. 9 a), po případě č. 10 § 281 tr. ř.].

Čís. 6049.

Zákon o ochraně cti nepřesunul ustanoveními o důkazu pravdy průvodní břemeno formálně na obviněného. Soud má i v oblasti deliktů proti bezpečnosti cti zkoumati z povinnosti úřední, zda obvinění nebo tvrzení je pravdivé. Zásada oficiality je tu omezena jen v tom směru, že soud může důkaz pravdy připustiti jen, když je podle zákona vůbec přípustný a když se ho obviněný dovolává.

Důkaz pravdy se musí v podstatě krýti s obsahem urážlivého tvrzení.

Úvaha o tom, jak pojímá projev průměrný čtenář, je úvahou hmotněprávní.

Předmětem prominutí trestného činu ve smyslu § 17, odst. 1 zákona o ochraně cti může býti jen určitý čin (projev), nikoli jeho určitá právní kvalifikace. Prominutí musí býti výslovné.

Žalobcovo prohlášení o právní kvalifikaci činu není pro soud závazné. Trestní řád nezná ani rozšíření, ani omezení žaloby na určitou právní kvalifikaci stíhaného činu.

Zákaz § 290, odst. 2 tr. ř. se vztahuje i na uveřejnění rozsudku podle § 12 zákona o ochraně cti.

(Rozh. ze dne 24. listopadu 1937, Zm I 920/37.)

V periodickém tiskopise X., jehož odpovědným redaktorem byl obžalovaný A., vyšel článek pod nadpisem: »Chtějí si udělati filiálku z fi-

nančních úřadů«. Podstatou tohoto článku bylo tvrzení, že někteří tajemníci Svazu trafikantů a skladníků tabáku (vydávajícího časopis Y.) při svých intervencích, týkajících se přidělování podílníků trafikantům, přičiňovali se (»mohli si nohy uběhati«), aby finanční úřady nadržovaly jejich chráněncům pro jejich politickou příslušnost. Touto částí článku cítil se na své cti dotčen ústřední tajemník Svazu M. Mimo to byl ve článku napaden — byv výslovně označen svým jménem — i druhý soukromý žalobce N., a to větou: »Ten však již společníka má, ale, žel Bohu, už dávno mu neplatí — prý chudák nic nemá« (poslední čtyři slova byla vytištěna tučně). N a l é z a c í s o u d shledav, že obsahem článku je objektivně dána, pokud jde o soukromého žalobce M., skutková podstata přečinů podle §§ 1, 2 zákona o ochraně cti, pokud pak jde o soukromého žalobce N., skutková podstata přečinu podle § 1 téhož zákona, uznal obžalovaného A. vinným přestupkem zanedbání povinné péče podle § 4 zákona č. 124/1924 Sb. z. a n. v novém znění.

N e j v y š š í s o u d zamítl zmateční stížnost obžalovaného, pokud šlo o nahoře zmíněný nadpis článku a o jeho místo urážlivé pro soukromého žalobce N. a konečně o pasus: »Ti holoubkové by si nejraději učinili filiálku z finančních úřadů pro svoje sekretariáty«. Naproti tomu vyhověl nejvyšší soud zmateční stížnosti, pokud šlo o ostatní stíhaná místa článku, zrušil napadený rozsudek ohledně nich ve výroku o vině a v důsledku toho i ve výroku o trestu a podle § 259, č. 2 tr. ř. zprostil obžalovaného obžaloby pro přečiny urážky a pomluvy podle §§ 1, 2 zákona o ochraně cti a § 1 zákona č. 124/1924 Sb. z. a n. ve znění vyhlášky č. 145/1933 Sb. z. a n. Vyměřiv obžalovanému znova trest, přiznal nejvyšší soud soukromým žalobcům podle § 12 zákona o ochraně cti právo uveřejnění v jednom časopise odsuzující výrok rozsudku na útraty obžalovaného. Návrh soukromého žalobce, aby byl oprávněn uveřejnění rozsudek i v časopise Y., byl zamítnut.

Z d ů v o d ů:

Je-li napadenému rozsudku přisvědčiti, pokud uvedená místa vztahuje na soukromého žalobce M., je dále i v právu, shledává-li ve výtce tu vyslovené objektivní skutkovou podstatu přečinu pomluvy podle § 2 zákona o ochraně cti. Zmateční stížnost namítá s hlediska zmatku podle § 281, č. 9 a) tr. ř., že se tu o soukromém žalobci jen tvrdí, že intervenoval v zájmu přidělování společníků a že tím konal jen svou povinnost, takže prý tu nejde o skutečnosti spadající pod ustanovení § 2 zákona o ochr. cti. Leč i zde je zmateční stížnost na scestí. Hledíc k tomu, co již předesláno, naznačuje se tu o některých tajemnicích svazu a tím i o soukromém žalobci, že jejich snaha při intervenční činnosti směřuje k tomu, aby »si udělali filiálku z finančních úřadů«, pokud se týče »filiálku z finančních úřadů pro svoje sekretariáty«.

Tím se soukromému žalobci vytýká, že se přičiňuje o to, aby finanční úřady nadržovaly jeho chráněncům pro jejich politickou příslušnost, aby tedy finanční úřady postupovaly stranicky, ba aby byly do té míry ve vleku určité politické strany, že by se podobaly jejím sekreta-

riátům. Je na bíle dni, že se tím soukromému žalobci — ostatně poslanci, který má býti obzvláště dbalý zákonů a vůbec právního řádu — vytýká skutečnost, která je daleka pojmu pochvaly, nýbrž je naopak způsobila, vydati ho podle právních a mravních názorů slušných lidí — a jen na takovém měřítku záleží — v opovržení a snížení ho v obecném mínění. Při tom je bez významu, zda soukromý žalobce M. je uvedenými větami též zesměšňován po rozumu § 1 zákona o ochraně cti, kdyžť rozsudek nebere za přitěžující okolnost, že zmíněné věty opodstatňují objektivní skutkovou podstatu dvou přečinů.

Rozsudek není stížen ani formálním zmatkem podle § 281, č. 4 tr. ř. Je správné, že ustanoveními o důkazu pravdy nechtěl zákon o ochraně cti přesunouti průvodní břemeno formálně na obviněného a že soud má i v oblasti deliktů proti bezpečnosti cti zkoumati z povinnosti úřední, zda je obvinění nebo tvrzení pravdivé čili nic, což je dostatečně naznačeno neosobní dikcí § 6, odst. 2, písm. a) zák. o ochraně cti (arg. »jestliže se dokáže«), takže je tu zásada oficiálnosti omezena jen v tom směru, že provádění důkaz pravdy je vůbec přípustné jen tehdy, když se obviněný důkazu toho dovoilává (viz dův. zprávu tisk 830 posl. sněmovny z r. 1930, str. 23); leč tím není dotčena zásada § 281, č. 4 tr. ř., podle níž lze domnělou neúplnost řízení uplatnit jako zmatek jen tehda, učinil-li stěžovatel při hlavním přelíčení návrh čelící oné neúplnosti a byl-li nalézacím soudem onen návrh opominut nebo zamítnut. Obžalovaný navrhl sice důkazy o tom, že »někteří tajemníci svazu chodili intervenovati k finančním úřadům za tím účelem, aby se jejich chráněnci stali podílníky trafik« a důkazy ty nebyly připuštěny; leč stěžovatel přehlíží, že se nabízený důkaz pravdy musí v podstatě krýti s obsahem urážlivého tvrzení. Měl tedy obžalovaný nabídnouti důkazy o tom, že intervenční činnost soukromého žalobce směřovala k tomu, aby přiměl finanční úřady k stranickému nadržování svým chráněncům jakožto příslušníkům jisté politické strany. Návrhy v oné formě, ve které byly podle směrodatného znění protokolu o hlavním přelíčení, pokud se týče podle obsahu podání učiněny, byly hledíc ke skutečnému smyslu stíhaných míst článku, jak jej musí nepředpojatý čtenář pojímat, naprosto nerozhodné.

Pokud průvodní návrhy podle svého znění směřovaly snad též k otázce výkladu článku, stačí podotknouti, že posouzení smyslu a obsahu projevu pachatelova jest úkolem soudu, který při tom postupuje podle pravidel vytčených v § 8, odst. 3 zák. o ochraně cti. Nerozhoduje, jak ten který jednotlivý čtenář projev pojímá, nýbrž jak jej pojímá průměrný čtenář. Úvaha o tom, úvaha to hmotněprávní, přísluší soudu a nikoli svědkům, kteří by mohli býti slyšeni jen o jednotlivých konkrétních skutečnostech, sloužících za podklad pro posouzení smyslu projevu. Pokud stěžovatel po této stránce nabídl důkazy o tom, že někteří tajemníci svazu chodili k finančním úřadům intervenovati ve prospěch svých chráněnců, nebyla jeho obhajoba zkrácena zamítnutím těchto návrhů ani ve směru výkladu článku, poněvadž napadený rozsudek má zmíněnou intervenční činnost soukromého žalobce beztak za prokázanou.

Co se týče soukromého žalobce N., je tento napaden větou: »Ten však spolčníka má, ale, žel Bohu, již dávno mu neplatí — prý chudák nic nemá«, při čemž jsou poslední čtyři slova tučně vytištěna. Je na první pohled jasno, že se mu tím vytýká, že nedodržíje svou povinnost vůči podílníkovi úřadem mu ustanovenému, ačkoli by tak mohl učiniti, a že jde o pouhou výmluvu, tvrdí-li, že povinnost nemůže splniti. Správnost tohoto výkladu potvrzuje i sama zmateční stížnost označujíc výslovně zmíněnou skutečnost za závadnou. Je na snadě, že se tím soukromému žalobci vytýká skutečnost, jež ho může vydati v opovržení a snížit ho v obecném mínění. Spatřuje-li napadený rozsudek v uvedené zprávě jen objektivní skutkovou podstatu přestupku urážky podle § 1 cit. zák. místo přísněji trestné pomluvy podle § 2, není tím obžalovaný samozřejmě ve svých právech zkrácen. — — —

Zcela neprávem namítá zmateční stížnost s hlediska zmatku podle § 281, č. 9 b) (nesprávně i c) tr. ř., že stíhatelnost přestupku zanedbání povinné péče zanikla ve směru objektivní skutkové podstaty pomluvy podle § 2 zák. o ochraně cti, poněvadž soukromí žalobci při hlavním přelíčení prý prominuli skutkovou podstatu pomluvy a omezili žalobu na skutkovou podstatu urážky podle § 1 zák. o ochr. cti. Podle protokolu o hlavním přelíčení ohradil se zástupce soukromých žalobců proti připuštění důkazu pravdy, pokud se týče důkazu omluvitelného omylu, ježto jde prý vesměs o výrazy spadající pod ustanovení § 1 cit. zák. V tomto prohlášení leží jen právní kvalifikace stíhaných projevů, odchýlná částečně od obžalovacího spisu. Předmětem prominutí, jež ostatně musí býti výslovné, může však býti jen určitý čin (projev) a nikoliv určitá jeho právní kvalifikace, jak plyne z ustanovení § 17, odst. 1 cit. zák. Prohlášení žalobcovo o právní kvalifikaci činu, který jako takový zůstává stíhaným, je pro soud nezávazné, poněvadž soud podle § 262 tr. ř. není při hmotněprávním podřadění stíhaného činu vázán názorem či projevem žalobce a náš trestní řád, v tomto směru zákonem o ochraně cti naprosto nepozměněný, nezná ani rozšíření ani omezení žaloby na určitou právní kvalifikaci stíhaného skutku (viz rozhodnutí č. 5595 Sb. n. s.).

Hledíc k téže zásadě je rovněž pochybena další námitka stěžovatele, že nalézací soud, uznáv obžalovaného vinným zanedbáním povinné péče, měl jej výslovně zprostiti obžaloby vznesené ve směru přečinu podle §§ 1, 2 zák. o ochraně cti; vždyť jde i v tomto směru jen o různou kvalifikaci téhož činu. Bylo proto zmateční stížnost obžalovaného v uvedeném rozsahu podle § 288, odst. 1 tr. ř. zamítnouti jako neodůvodněnou.

Naproti tomu je stížnost oprávněna, pokud jde ohledně soukromého žalobce M-a o zažalovanou stať »Nepodepsaný pisatel tohoto článku . . . až . . . spolku káží«. Je-li tu o tomto soukromém žalobci — byť i bez jeho jmenovitého uvedení — tvrzeno, že si »uběhal nohy, aby mnohému trafikantovi byl přidělen podílník a zvláště když nebyl a není vyznačem jejich koranu, který jim tajemníci tohoto spolku káží«, je tím jen řečeno, že se horlivě staral o přidělování spolčníků, při čemž přihlížel

k politickému směru »Svazem trafikantů a skladníků tabáku« zastávanému. Není tím tvrzeno nic nečestného a nemravného a vůbec nic, co by mohlo soukromého žalobce snížit v obecném mínění. Nejde tu proto o objektivní skutkovou podstatu pomluvy podle § 2 zák. o ochraně cti. V pouhém ironickém čili satirickém zahrocení uvedené stati nelze však spatřovati ani vydávání v posměch ve smyslu § 1 cit. zák.; ironie a satira je ve smyslu ustálené judikatury naopak trestná jen tehda, když se dotýká osobní hodnoty a mravní kvality napadeného a když projev podle své formy nebo svého obsahu nabývá takové zesměšňující povahy, že se tím snižuje úcta a vážnost napadeného (viz rozh. č. 4027, 4215, 4489 Sb. n. s. a j.). O tom nemůže býti v souzeném případě řeči.

Z téhož důvodu nenaplnuje skutkovou podstatu urážky ani místo stíhaného článku, v němž je soukromý žalobce N. označen jako »dřívější hokynář od B-ova paláce«; ani tu nejde o útok, který se dotýká osobní hodnoty a mravní kvality žalobce a ohrožuje ho v očích jeho spoluobčanů na předpokladech úcty a vážnosti, na něž má nárok podle své osobnosti, svých vlastností a svého smýšlení (rozh. č. 3763, 3785, 4215, 5585 Sb. n. s. a j.).

Zmateční stížnosti bylo proto v uvedeném rozsahu vyhověti, napadený rozsudek v tomto rozsahu zrušiti jako zmatečný a obžalovaného podle § 259, č. 2 tr. ř. obžaloby částečně zprostiti (§ 288, odst. 2, č. 3 tr. ř.). — — —

Pokud byl návrh podle § 12 zák. o ochraně cti zamítnut v příčině časopisu »Y.«, poukazuje se na ustanovení § 290, odst. 2 tr. ř., které, byť i nejde o trest, platí tu obdobně.

Čís. 6050.

Pro otázku, zda pachatel náleží mezi osoby uvedené v § 176 II b) tr. zák., nezáleží na tom, jakého titulu pachatel užívá, neb jaký titul mu zaměstnavatel propůjčil, nýbrž jediné na tom, jakého druhu práce ve své službě koná, a zda jejich výkon předpokládá určité vyšší předběžné vzdělání čili nic.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1937, Zm I 837/37.)

Srov. rozh. č. 2195 víd. sb., č. 1689, 2870 Sb. n. s. tr.

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem krádeže podle §§ 171, 176 II b) tr. z.; podle § 290 tr. ř. však zrušil napadený rozsudek ve výroku, jímž byl obžalovaný uznán vinným zločinem krádeže podle §§ 171, 176 II b) tr. z., a v důsledku toho též ve výroku o trestu a výrocích s tím souvisících a vrátil věc témuž soudu první stolice k novému projednání a rozhodnutí.